

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара
Олег МАРЕНКОВ

2025 р.

ВИСНОВОК

Про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Кочури Сергія Вікторовича
«Державно - правовий механізм регулювання валютних відносин»,
представленої на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 Право.

ВИТЯГ

з протоколу № 06 міжкафедрального семінару
юридичного факультету Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара від 12 червня 2025 року

ПРИСУТНІ: 17 з 17 членів наукового семінару.

ГОЛОВУЮЧА: д-р. юрид. наук, проф. **Т. В. Корнякова** (12.00.08 - кримінальне право і процес), завідувачка кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

СЕКРЕТАР: канд. юрид. наук, доц., каф. цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара **О. А. Грабильнікова** (12.00.02 - конституційне право, муніципальне право).

ПРИСУТНІ: д-р юрид. наук, проф. **О. Л. Соколенко** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р. юрид. наук, проф. **Т. В. Корнякова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); д-р. юрид. наук, проф. **Н. С. Юзікова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **О. П. Литвин** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р. юрид. наук, доц. **Є. А. Кобрусєва** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р юрид.наук, доц. **Н.П. Капітаненко** (12.00.07 – адміністративне право і процес); канд. юрид. наук, проф. **В.М. Калашников** (12.00.01 – теорія держави і права); канд. юрид. наук, доц. **О. В. Лахова** (12.00.08 – кримінальне право і процес); д-р юрид. наук, проф. **К. В. Бережна** (12.00.07 – адміністративне право і процес); канд. юрид. наук, доц. **Л. М. Мудрисєвська** (12.00.01 – теорія держави і права); канд. юрид. наук, доц. **Т. М. Заворотченко** (12.00.02 – конституційне право, муніципальне право); канд. юрид. наук, проф. **І. Г. Алексєєнко** (12.00.01 – теорія держави і права); д-

р. юрид. наук, проф. **І. В. Патерило** (12.00.07 – адміністративне право і процес), д-р. юрид. наук, проф. **О. В. Марченко** (12.00.07 – адміністративне право і процес); д-р юрид. наук, проф. **О.В. Сачко** (12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза); канд. юрид. наук, доц. **Ю. В. Живова** (12.00.08 – кримінальне право і процес).

Запрошені: аспірант 4 року навчання С.В. Кочура.

Порядок денний: розгляд і обговорення дисертаційної роботи Кочури Сергія Вікторовича на тему: «Державно - правовий механізм регулювання валютних відносин», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081.

Тема дисертації затверджена вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, науковим керівником призначено професорку кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, д.ю.н., проф. Патерило І.В. (витяг з протоколу № 5 від 18 листопада 2021 року).

Підготовка здобувача третього рівня вищої освіти здійснюється за акредитованою освітньо-науковою програмою «Право» зі спеціальності 081 Право (Сертифікат про акредитацію освітньої програми 8127, дійсний до 01.07.2029 р.).

СЛУХАЛИ:

Обговорення дисертаційної роботи Кочури Сергія Вікторовича на тему: «Державно - правовий механізм регулювання валютних відносин», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

За результатами звіту про оцінку на унікальність тексту наукового дослідження Кочури Сергія Вікторовича на тему: «Державно - правовий механізм регулювання валютних відносин», представленої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право, здійсненої на плагіат програмою «StrikePlagiarism» виявлено, що унікальність тексту складає 89,3%. Таким чином, на підставі перевірки зроблено висновок: робота Кочури Сергія Вікторовича може бути допущена до захисту.

Перевірку на плагіат здійснювала комісія у складі: канд. юрид. наук, доц. кафедри цивільного, трудового та господарського права Грабильнікова О.А.; канд. юрид. наук, доц. кафедри адміністративного і кримінального права Лахова О.В.; канд. юрид. наук, доц. кафедри адміністративного і кримінального права Дриголь О.О.

Робота розглядалась трьома фаховими експертами – д-р. юрид. наук, проф. О.В. Марченко, канд. юрид. наук, доц. О.В. Лаховою, канд. юрид. наук, проф. І. Г. Алексеєнко.

Робота виконана на 263 сторінках, робота структурована та складається з анотації, вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Слово надається аспіранту Кочурі Сергію Вікторовичу. Будь ласка, регламент виступу - 20 хвилин.

Доповідь С.В. Кочура:

Добрий день, шановна голова міжкафедрального семінару та члени міжкафедрального семінару! На Ваш розгляд надається дисертаційна робота з теми: «Державно - правовий механізм регулювання валютних відносин», яка подається на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Науковий керівник: Патерило Ірина Володимирівна, д-р. юрид. наук, проф, професорка кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Сучасна світова економіка є значною мірою взаємопов'язаною та взаємозумовленою системою. Для обслуговування різних економічних інтересів представників окремих країн створено та функціонують спеціальні механізми та інструменти. При цьому у будь-якій економічній системі існує необхідність і можливість здійснювати платежі та інші валютні операції через національні кордони. Наявна система валютного регулювання та валютного нагляду закріплюється відповідними нормативно-правовими документами: кодексами, законами, постановами. У світовій практиці система валютного регулювання та валютного нагляду пройшла певні стадії розвитку залежно від рівня та стану макроекономічних процесів у конкретній державі.

Поєднання у валютних відносинах публічних і приватних інтересів визначає використання впливу на зазначені відносини методів, властивих різним галузям права (першочергово йдеться про заборону та дозвіл). При цьому механізм державного регулювання валютної діяльності ґрунтується на застосуванні як імперативних, так і диспозитивних правових норм. Однак з усього обсягу законодавчих норм, присвячених валютним відносинам, у проведеному дослідженні більшою мірою вивчалася сфера дії та застосування саме імперативного методу регулювання цих правовідносин, що найбільше притаманний захисту суспільних інтересів. Все вищевикладене, безсумнівно, впливає з положень фінансового права, у зв'язку з чим у проведеному дослідженні аналізувалися фінансово-правові засади регулювання валютних відносин.

Інший фокус дослідження був зосереджений на вивченні переходу від системи паритету до плаваючого валютного курсу, що неминуче спричиняє зростання ризику втручання у питання грошового обігу. Завдання правового регулювання - визначити правові форми участі держави, які будуть необхідні для захисту інтересів суб'єктів правовідносин. Валютне регулювання та валютний нагляд є складовими частинами єдиної системи, що лежить в основі валютної політики держави. Валютне регулювання визначає порядок здійснення валютних операцій, регламентує правовідносини, що виникають у результаті їх здійснення, реалізує видання нормативних актів, оперативне керівництво валютною сферою. За допомогою валютного нагляду органи регулювання одержують необхідну для

здійснення валютної політики та прийняття рішень інформацію, а також контролюють виконання вимог валютного регулювання.

Валютне регулювання і валютний нагляд в Україні як цілісна система з властивими їй механізмами та інструментами є актуальною темою для наукових пошуків, що обумовлено трьома групами проблем. У дослідженні всього комплексу питань валютного регулювання перша насамперед пов'язана з визначенням місця, ролі та сутності валютного регулювання у державному регулюванні економіки, теоретичними та методологічними основами валютного регулювання, закономірностями та особливостями моделювання валютного регулювання у стратегії економічного розвитку. Перша група проблем впливає з необхідності державного впливу, що визначається вимогами охорони інтересів суспільства. Ступінь державного впливу та його межі визначаються потребами останнього та достатністю збереження регулювання економіки у поєднанні з коригуванням економічного розвитку у потрібному для суспільства напрямі.

Друга група проблем охоплює аналіз закономірностей розвитку процесів регулювання у валютній сфері. За весь час розвитку суспільства валютні системи країн з ринковою економікою випробовували практично всі наявні моделі валютного регулювання з боку держави. Проте питання існування універсальної та максимально ефективної такої моделі залишається актуальним для потреб теорії та практики валютного регулювання. Третя група проблем пов'язана з перспективами розвитку валютного регулювання в Україні у контексті її майбутньої повоєнної відбудови, реалізації нею курсу євроінтеграції, а також впливу світових економічних процесів глобалізації та регіоналізації на її економіку.

Дослідження механізму валютного регулювання в Україні є актуальним, оскільки він не є предметом чисельних комплексних наукових розвідок. Теоретичну основу дослідження склали наукові праці О.І. Дем'янчук, Д.В. Липницького, Є.О. Бублика, А.М. Іскоростенського, О.О. Терещенка, М.Е. Хуторної, О.О. Семчика, В.І. Лемішовського. Варто відзначити теоретичні здобутки у сфері валютного регулювання таких українських науковців як Ю.М. Бездітка, О.І. Береславської, А.С. Гальчинського, О.В. Дзюблюка, а також закордонних науковців: Х. Peng, S. Tagliapietra, C. Chen, H. Utouh та інших.

При визначенні теоретичних засад функціонування державно-правового механізму регулювання валютних відносин використані наукові надбання та погляди А.М. Іскоростенського, який вказує, що валютні відносини є центральним елементом валютно-фінансової системи держави, а тому потребують особливої уваги та спеціального підходу до їх правового регулювання, адже валютні відносини – це «суспільні відносини, пов'язані із мобілізацією, розподілом і використанням валютних ресурсів, здійсненням контролю та регулюванням порядку проведення операцій з валютними цінностями у процесі валютного обігу, а також відносини, які виникають у сфері валютної діяльності держави».

В ході виконання дослідження щодо питання онтологічного змісту та особливостей здійснення державно-правового регулювання валютних відносин автором враховано думку О. І. Береславської, яка зазначає, що правове

регулювання валютних відносин це специфічна форма регулювання валютних відносин, яку здійснює держава на основі суворої регламентації процесів руху внутрішніх валютних потоків відповідно до встановлених цілей .

При вивченні сутності механізму державно-правового регулювання валютних відносин та з'ясуванні залежності цих відносин від механізму та заходів державно-правового регулювання, які відображаються у відповідних контроль-наглядових функціях, враховано точку зору О.О.Семчика щодо змісту валютних відносин, в якій науковець зазначає, що ці відносини є особливим видом фінансових правовідносин, в яких домінує імперативний метод регулювання, а держава виступає не лише учасником, але й домінуючим регулятором.

Стосовно критеріїв забезпечення стабільності національної валюти України як складової валютної політики України та врахування при її реалізації економічних чинників (інфляція, загальний економічний розвиток та розмір національного ВВП) враховано висновки Д. Липницького, який висловлює думку про те, що незалежно від економічного розвитку тієї або іншої країни, ВВП виграє від збільшення грошової маси. Водночас науковець акцентує на тому, що, попри необхідність цього фактору, він все ж є недостатнім для економічного зростання, особливо у часи четвертої промислової революції, коли уряди країн повинні відігравати більш активну та комплексну роль у прискоренні національного технологічного розвитку.

При дослідженні питань моделей режимів регулювання валютного курсу як ключової ланкою валютної політики автором враховано позицію О. Терещенко, яка відмічає, що саму валютну безпеку необхідно розглядати з різних позицій. Відповідно до вузького підходу вона зводиться до стану валютного курсу, що забезпечує стабільність національної валюти. Валютна безпека у широкому розумінні також передбачає можливість автоматичного встановлення платіжного балансу, достатності офіційних валютних резервів, забезпечення стабільного надходження валюти на внутрішній ринок з високим експортним потенціалом та інвестиційною привабливістю країни.

Попри наукову цінність перерахованих праць, залишаються недостатньо вивченими основні особливості валютного регулювання та валютного нагляду у країнах з економікою, що нещодавно отримали статус ринкової (Україна – з 2006 р.), а також еволюцію процесу переходу від командно-адміністративної до ринкової типу економіки в аспекті валютного регулювання. Не у повному обсязі висвітлено у науковій спільноті основні тенденції у галузі валютного нагляду за експортно-імпортними операціями учасників зовнішньоекономічної діяльності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана на кафедрі цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара в межах науково-дослідної роботи на тему: «Виявлення особливостей та удосконалення нормативних парадигм у сфері регулювання цивільно-правових відносин та господарської діяльності в Україні в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0122U001411), акти впровадження від 07 травня 2025 р. № 061/1, № 061/2. Тема дисертації затверджена Вченою радою Дніпровського національного

університету імені Олеся Гончара (витяг з протоколу № 5 від 18 листопада 2021 року).

Мета дисертаційної роботи полягає у тому, щоб на основі доктрини валютного права, положень чинного законодавства України та узагальнення національної практики його застосування вивчити механізм валютного регулювання в Україні в адміністративному аспекті, його компоненти та особливості, загальні засади валютних відносин як об'єкта державно-правового регулювання для формулювання практичних пропозицій, які спрямовані на вирішення наявних правових колізій і прогалин.

Задля досягнення мети дисертаційної роботи автором поставлено й вирішено такі *завдання*:

- визначити категорії, що відображають предмет валютних відносин та закріплені у законодавстві України та закордонних країн;
- проаналізувати валютні обмеження, які використовуються державами на сучасному етапі, причини та наслідки їх запровадження для країн з різним типом і рівнем економіки;
- вивчити організаційну та функціональну частини державно-правового механізму регулювання валютних відносин в Україні та у закордонних країнах;
- висвітлити питання валютних блоkad і валютних обмежень як засобу підвищення ефективності функціонування валютного ринку як компонента системи національної безпеки держави;
- проаналізувати різні моделі режимів валютних курсів та їх різновиди у закордонних країнах, а також вивчити особливості моделі валютного курсу в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини у сфері валютного регулювання.

Предметом дослідження є функціонування механізму валютного регулювання в Україні у межах правового та нормативного поля.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційного дослідження є загальні положення теорії права, загальнонаукові та спеціальні методи дослідження.

У дисертаційній роботі були використані наступні спеціальні методи: формально-юридичний і системно-структурний методи, метод узагальнення, порівняльно-правовий метод, метод правового моделювання та правової інтерпретації. Використання діалектичного методу сприяло пізнанню онтологічного змісту державно-правового регулювання валютних відносин [підрозділ 1.1, 1.2.]. За допомогою логіко-семантичного методу уточнено (поглиблено) категоріально-понятійний апарат, розмежовано категорії «валюта» та «валютні цінності», «обмеження обігу національної валюти» та «обмеження обігу іноземної валюти», а також суміжних з ними понять [підрозділи 1.3, 2.1].

Застосування формально-логічного методу, а також методу критичного аналізу наукової літератури сприяло формуванню основ для всебічного дослідження змісту основних важелів та інструментів, які використовуються у валютному регулюванні в Україні та у закордонних країнах [підрозділи 2.2., 2.3.].

Метод правового моделювання та правової інтерпретації був використаний у процесі дослідження можливостей запровадження досвіду закордонних країн у сфері валютного регулювання, зокрема, щодо різних видів валютних обмежень, в Україні [підрозділ 3.1, 3.2].

Порівняльно-правовий метод застосовано у процесі виявлення переваг і недоліків різних моделей валютного курсу, що використовуються у закордонних країнах, а також визначення можливостей використання такого досвіду в Україні [підрозділи 1.2., 3.2].

Нормативно-правову основу дослідження склали: Конституція України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, Митний кодекс України, Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність», Закон України «Про валюту і валютні операції», Закон України «Про Національний банк України», Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними», Постанова Правління Національного банку України від 17 серпня 2012 року № 346 «Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу», Постанова Правління Національного банку України від 03 січня 2019 року № 13 «Про затвердження Положення про валютний нагляд».

Емпіричну основу дослідження склали: методичні документи та статистичні дані, публікації у засобах масової інформації, матеріали судової практики.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним небагатьох в Україні ґрунтовним спеціальним науковим комплексним порівняльно-правовим дослідженням механізму валютного регулювання в адміністративному аспекті в Україні та в закордонних країнах.

Наукова новизна дослідження розкривається у наступних положеннях, висновках і пропозиціях:

у перше:

- обґрунтовано позицію про те, що головними факторами внутрішнього та зовнішнього характеру, які впливають на економіку України у цілому та сферу валютного регулювання зокрема на сучасному етапі, це: воєнний конфлікт, який триває в Україні, неможливість продовжувати політику валютної лібералізації та необхідність застосовувати тимчасові валютні обмеження у таких умовах, а також світовий ринок;

- аргументовано, що система правового регулювання валютних цінностей у широкому розумінні передбачає обмеження щодо об'єкта, суб'єктного складу учасників валютних відносин та в основах процедурного регулювання. Усі валютні обмеження, що розглядаються у вузькому розумінні, можна звести до сукупності правил відкриття банківських рахунків; купівлі-продажу іноземної валюти та дорожніх чеків; відкриття резидентами рахунків у банках, розташованих за межами України; вивезення національної та іноземної валюти; репатріації іноземної валюти резидентами тощо;

- доведено, що модель валютного курсу, яка існує в Україні на сучасному етапі, не припускає фіксацію гривні: вона неможлива, оскільки

внутрішніх золотовалютних резервів для цього недостатньо, і з цієї причини неможливо відновити валютний коридор у нових межах - з вищою верхньою межею. Можна лише поставити завдання забезпечення відносної стабільності гривні у «плаваючому» режимі, який коливається щодо рівноважного обмінного курсу;

- узагальнено, що найважливішим фактором для розвитку валютної політики України у період повоєнної відбудови є її інтеграція з країнами ЄС, яка у стратегічному плані в аспекті повоєнної відбудови економіки дозволить одночасно досягти трьох взаємопов'язаних цілей: привести макроекономічну політику у відповідність до сучасних потреб світових інтеграційних процесів; забезпечити країні довгострокову перспективу розвитку та перетворити її ту міцну економічно та політично незалежну державу; підвищити ефективність валютної політики через удосконалення механізмів її формування та реалізації.

удосконалено:

- результати наукових підходів і поглядів щодо визначення сутності суміжних категорій механізму публічного управління у сфері валютного регулювання;

- узагальнення основних напрямів щодо забезпечення побудови державно-правового механізму регулювання валютних відносин в Україні на законодавчому рівні;

- аргументацію положення про те, що у валютному регулюванні пріоритет надається нормам фінансового права, тому діяльність держави у цьому випадку необхідно розглядати в аспекті фінансової правової галузі;

- обґрунтування позиції, що основні процеси глобалізації та регіоналізації, які відбуваються на сучасному етапі у світі, мають безпосередній вплив на світову та національні економіки.

набули подальшого розвитку:

- обґрунтування необхідності пізнання онтологічного змісту державно-правового регулювання валютних відносин;

- характеристики двох підходів, які використовують науковці під час детермінації наведених категорій: структурний та організаційний;

- визначення світового валютного ринку як зовнішнього фактору, який впливає на національні економіки держав світу та відзначений тим, що на ньому відбувається активний процес глобалізації світового господарства, а з іншого – зростання регіональної та субрегіональної інтеграції;

- підтримка позиції щодо необхідності розмежування категорій «обмеження обігу національної валюти» та «обмеження обігу іноземної валюти», а також суміжних з ними понять.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані:

- у правотворчості – у процесі розробки пропозицій щодо вдосконалення валютного законодавства України;

- у правозастосовній діяльності – основні результати дослідження можуть бути використані суб'єктами валютного регулювання в своїй діяльності;

- у навчальному процесі - при підготовці навчально-методичного комплексу дисциплін «Актуальні питання правового регулювання валютних правовідносин», «Актуальні питання валютного законодавства», «Господарське право», при розробці навчальних посібників, підручників; в процесі наукового дослідження за науково-дослідною темою кафедри цивільного, трудового та господарського права «Виявлення особливостей та удосконалення нормативних парадигм в сфері регулювання цивільно-правових відносин та господарської діяльності в Україні в умовах євроінтеграції (номер державної реєстрації 0122U001411)», акти впровадження від 07 травня 2025 р. № 061/1, № 061/2.

Особистий внесок здобувача. Дисертація робота являється самостійним науковим дослідженням, яке містить висновки та результати, що становлять особистий здобуток автора та його розуміння основ діяльності державно - правового механізму регулювання валютних відносин в Україні, перспектив його розвитку та вдосконалення.

Апробація результатів дисертації. Теоретичні положення та висновки дисертації оприлюднені на науково-практичних конференціях, зокрема: 1) Матеріали XIV Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права (м.Дніпро, 07-08 жовтня 2022 року); 2) Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні наукові дослідження: інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку» (м.Запоріжжя, 28–29 квітня 2023 року); 3) Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Традиції та нові наукові стратегії у Центральній та Східній Європі» (Київ-Запоріжжя, 23–24 червня 2023 року).

Публікації. Основні положення і висновки дисертаційного дослідження відображені у 4 наукових публікаціях (з них 4 у фахових виданнях України), а також 3 тезах доповідей на конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 253 сторінки, із них основного тексту 263 сторінки.

Дякую за увагу!

Завершивши доповідь, здобувач відповів на запитання учасників міжкафедрального наукового семінару.

ЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ:

О. В. Лахова, канд. юрид. наук, доц.: На вашу думку, які особливості мають валютні обмеження в Україні в умовах воєнного стану та глобалізації?

С.В. Кочура, здобувач: Дякую за Ваше запитання. Валютні обмеження в умовах воєнного стану трансформуються з інструмента економічної стабілізації у засіб забезпечення макрофінансової безпеки держави. Вони є реакцією держави на надзвичайні загрози, пов'язані з ризиком втрати валютного суверенітету,

масовим відтоком капіталу, спекулятивними атаками на валютний ринок і дефіцитом платіжного балансу. До ключових особливостей таких обмежень належать: Тимчасовість із високим рівнем жорсткості: обмеження на валютні перекази, ліміти на валютні операції, регулювання імпорту/експорту капіталу; Ризик розбалансування ринку: обмеження створюють тиск на банківську систему та стимулюють розвиток «сірих» валютних каналів; Правова легітимація через спеціальні акти НБУ, Постанови КМУ та застосування норм міжнародного права (положення ст. XIV Уставу МВФ дозволяють тимчасові обмеження). У контексті глобалізації валютні обмеження можуть вступати в суперечність з принципами вільного руху капіталу, які є наріжним каменем європейського валютного права. Водночас глобалізація вимагає запровадження інституційної прозорості, цифрового нагляду, єдиних стандартів обміну інформацією, зокрема в межах вимог OECD та FATF. Таким чином, валютні обмеження постають як «подвійна норма»: з одного боку — інструмент самозахисту, з іншого — потенційне обмеження прав і свобод економічних агентів, що потребує правового балансу між суспільною необхідністю та правовими стандартами.

І. Г. Алексєєнко, д-р політ. наук, канд. юрид. наук, проф.: На вашу думку, якою є онтологічна сутність валютних правовідносин у контексті державно-правового регулювання?

С.В. Кочура, здобувач: Дякую за Ваше запитання. Онтологічна сутність валютних правовідносин виявляється в їхній багаторівневій природі, що охоплює економічний, правовий, інституційний та управлінський компоненти. Валютні правовідносини постають як складний соціальний феномен, у межах якого відбувається формування, перерозподіл, обіг та правове забезпечення валютних цінностей, тобто майнових благ, номінованих у національній або іноземній валюті. У державно-правовому контексті ці відносини мають інституціоналізований характер, що виражається у формалізованому нормативно-правовому регулюванні з боку держави, яка не лише встановлює правовий режим обігу валютних цінностей, а й безпосередньо здійснює регуляторний, контролюючий і санкційний вплив на учасників валютних правовідносин. Правова доктрина визнає, що валютні правовідносини є різновидом фінансових правовідносин, що обумовлює домінування імперативного методу правового регулювання. Разом із цим, валютні правовідносини мають ознаки змішаного характеру, адже вони виникають за участі як публічних (державних) суб'єктів, так і приватних (господарюючих) одиниць. У межах такого підходу держава не лише створює нормативну базу, а й постає у ролі гаранта стабільності, прозорості та легальності валютного обігу. Таким чином, онтологічна сутність валютних правовідносин полягає у тому, що вони слугують каналом реалізації державного суверенітету в сфері фінансової безпеки через механізм державного примусу, правового управління та економічної доцільності.

О. В. Марченко, д-р. юрид. наук, проф.: На Вашу думку, наскільки ефективною є чинна модель «плаваючого курсу» в умовах економічної нестабільності та обмежених золотовалютних резервів?

С.В. Кочура, здобувач: Дякую за Ваше запитання. Модель плаваючого курсу, запроваджена в Україні після 2015 року, демонструє як адаптивні, так і кризові властивості. У теоретичному плані ця модель відповідає рекомендаціям Міжнародного валютного фонду для країн з лібералізованим валютним ринком. Водночас на практиці її реалізація супроводжується значними викликами:

Ефективні аспекти моделі: Гнучка реакція на зовнішні шоки (зміни цін на енергоносії, інфляцію, девальвацію); Зниження тиску на валютні резерви;

- Можливість обмежених інтервенцій НБУ (managed floating); Прозорість курсоутворення, зменшення ризику штучної переоцінки валюти. Критичні обмеження: Незбалансована структура платіжного балансу; Залежність від зовнішньої допомоги; Високий рівень доларизації економіки; Психологічна недовіра до гривні як засобу заощадження. Наявність обмежених золотовалютних резервів унеможливорює повернення до фіксованого або квазіфіксованого курсу. Це свідчить про необхідність розвитку адаптивної валютної моделі, яка б поєднувала ринкові механізми з таргетуванням валютної стабільності на основі антикризових важелів.

О. А. Грабильнікова, канд. юрид. наук, доц.: Скажіть, будь ласка, які інституційні, організаційні та функціональні елементи складають механізм державно-правового регулювання валютних відносин в Україні?

С.В. Кочура, здобувач: Дякую за Ваше запитання. Механізм державно-правового регулювання валютних відносин в Україні є складною інтегрованою конструкцією, що поєднує в собі нормативно-правові, інституційні, організаційні, процедурні та функціональні елементи. Його основу складає система взаємодії між державними органами, юридичними особами, банківськими установами, суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та Національним банком України (як центральною ланкою валютного нагляду і регулювання). Інституційна компонента охоплює: НБУ як центральний банк, що реалізує валютну політику, проводить валютні інтервенції та надає нормативну базу; Кабінет Міністрів — як суб'єкт формування загальної макроекономічної стратегії; ДПС, Держмитслужбу та СБУ — як інструменти контролю за дотриманням валютного законодавства; судову систему — як гарант правозастосування у сфері валютних конфліктів. Організаційна компонента передбачає вертикальну координацію, визначення компетенцій, встановлення процедур взаємодії між органами валютного контролю та суб'єктами господарювання. Функціональна структура реалізується через такі основні напрямки: нормотворчість (розробка підзаконних нормативних актів НБУ); контроль (моніторинг валютних операцій, перевірки, виявлення порушень); санкційна діяльність (застосування обмежень, штрафів, призупинення ліцензій); оперативне регулювання (валютні інтервенції, зміни валютного курсу). У цілому

механізм діє за принципами централізації регулювання, спеціалізації інституцій та гнучкої адаптації до кризових викликів (економічних, військових, політичних).

О. П. Литвин, канд. юрид. наук, доц.: На Вашу думку, яким чином взаємодіють публічні та приватні інтереси у сфері валютних правовідносин?

С.В. Кочура, здобувач: Дякую за Ваше запитання. Сфера валютних правовідносин є ареною взаємодії публічного інтересу держави щодо контролю над стратегічними ресурсами та приватного інтересу суб'єктів господарювання в реалізації свободи валютних операцій. Така взаємодія проявляється в моделі асиметричного дуалізму, де держава має домінантну регуляторну позицію, а суб'єкти — умовну автономію в межах дозволеного правового поля. Публічний інтерес представлений такими аспектами: макроекономічна стабільність; фінансова безпека; прозорість походження капіталу; відповідність міжнародним зобов'язанням у сфері AML/CFT. Приватний інтерес реалізується через: свободу розпорядження валютними коштами; участь у міжнародному обороті; захист права власності. Баланс досягається завдяки механізмам: правового режиму ліцензування та реєстрації валютних операцій; доступу до адміністративного/судового захисту; пропорційності обмежень валютних свобод. Ця взаємодія вимагає концептуальної переоцінки — від адміністративної репресивності до превентивного правового регулювання, в межах якого держава забезпечує функцію легітимного арбітра, а не лише фіскального інспектора.

ВИСТУПИЛИ: науковий керівник здобувача д-р. юрид. наук, проф. І.В. Патерило; фахівці д-р. юрид. наук, проф. О.В. Марченко, канд. юрид. наук, доц. О.В. Лахова, канд. юрид. наук, проф. І.Г. Алексеєнко.

Після відповідей на запитання учасників міжкафедального семінару було озвучено **висновок наукового керівника здобувача, професорки кафедри цивільного, трудового та господарського права Патерило Ірини Володимирівни**, з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану.

ВИСТУП НАУКОВОГО КЕРІВНИКА:

Добрий день, шановні члени міжкафедального наукового семінару, шановні присутні! Повідомляю, що відгук з оцінкою роботи аспіранта 4 року навчання Кочури Сергія Вікторовича подано до відділу аспірантури та головуючому на засіданні сьогоднішнього міжкафедального наукового семінару.

Кочура Сергій Вікторович, закінчив юридичний факультет за спеціальністю «Правознавство» у 2004 році, натеper навчається в аспірантурі юридичного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. У період навчання в аспірантурі Кочура Сергій Вікторович завжди

своєчасно виконував індивідуальний навчальний план, відповідально ставився до навчальних занять. Всі іспити складено на позитивні оцінки.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, розкрито зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, сформульовано мету і задачі, визначено наукову новизну дослідження, його практичне і теоретичне значення, наведено дані, що свідчать про апробацію дисертації та її наукових висновків.

Робота містить теоретично-правові положення і висновки, сформульовані здобувачем особисто. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні посилання і використані лише для підкріплення ідей дисертанта.

Можна із впевненістю стверджувати, що назва дисертації «Державно-правовий механізм регулювання валютних відносин», відповідає профілю обраної спеціальності 081 «Право», чітко поставленій меті та суті вирішуваних наукових задач.

Дисертант вірно окреслив об'єкт і предмет дослідження, що дало йому змогу досягти значних теоретичних і практичних результатів, які мають важливе значення для подолання проблем правового регулювання валютних відносин за законодавством України.

Методологія дослідження зазначеної проблематики обрана відповідно до об'єкта та предмета дисертаційної роботи, виходячи із сформульованої мети та відповідних дослідницьких завдань, було використано широкий спектр загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, застосування яких дозволило всебічно проаналізувати об'єкт дослідження.

Питання, які розглядаються в дисертації, розкрито на досить високому методологічному рівні. Зокрема проаналізовано великий обсяг літератури, а також використано цінну емпіричну базу, що дозволило автору досягти високого ступеня обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Оцінюючи концепцію дослідження з позиції її впливу на обґрунтованість положень дисертації, слід відзначити цілісність і логічність її загальної структури, тісний взаємозв'язок розділів і підрозділів, що забезпечує поступове накопичення наукових напрацювань та урахування їх під час отримання основних результатів.

Достовірність отриманих даних та новизна наукових положень і результатів визначає обґрунтованість висунутих дисертантом наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, сформульованих в дисертації.

В цілому рукопис Кочури Сергія Вікторовича є завершеною науковою працею, що характеризується єдністю змісту і логіки викладення, а також свідчить про його особистий внесок в розвиток юридичної науки. Власний внесок автора роботи у наукових публікаціях чітко визначений та дозволяє оцінити роль здобувача у загальному науковому результаті. При виконанні роботи не порушені авторські права.

Виконане здобувачем дисертаційне дослідження є першою працею, у якій комплексно та системно розглядається державно-правовий механізм регулювання валютних відносин. На основі здійсненого дослідження сформульовано концептуальні положення та тези, які виносяться на захист, а саме:

уперше:

- обґрунтовано позицію про те, що головними факторами внутрішнього та зовнішнього характеру, які впливають на економіку України у цілому та сферу валютного регулювання зокрема на сучасному етапі, це: воєнний конфлікт, який триває в Україні, неможливість продовжувати політику валютної лібералізації та необхідність застосовувати тимчасові валютні обмеження у таких умовах, а також світовий ринок;

- аргументовано, що система правового регулювання валютних цінностей у широкому розумінні передбачає обмеження щодо об'єкта, суб'єктного складу учасників валютних відносин та в основах процедурного регулювання. Усі валютні обмеження, що розглядаються у вузькому розумінні, можна звести до сукупності правил відкриття банківських рахунків; купівлі-продажу іноземної валюти та дорожніх чеків; відкриття резидентами рахунків у банках, розташованих за межами України; вивезення національної та іноземної валюти; репатріації іноземної валюти резидентами тощо;

- доведено, що модель валютного курсу, яка існує в Україні на сучасному етапі, не припускає фіксацію гривні: вона неможлива, оскільки внутрішніх золотовалютних резервів для цього недостатньо, і з цієї причини неможливо відновити валютний коридор у нових межах - з вищою верхньою межею. Можна лише поставити завдання забезпечення відносної стабільності гривні у «плаваючому» режимі, який коливається щодо рівноважного обмінного курсу;

- узагальнено, що найважливішим фактором для розвитку валютної політики України у період повоєнної відбудови є її інтеграція з країнами ЄС, яка у стратегічному плані в аспекті повоєнної відбудови економіки дозволить одночасно досягти трьох взаємопов'язаних цілей: привести макроекономічну політику у відповідність до сучасних потреб світових інтеграційних процесів; забезпечити країні довгострокову перспективу розвитку та перетворити її у міцну економічно та політично незалежну державу; підвищити ефективність валютної політики через удосконалення механізмів її формування та реалізації.

удосконалено:

- результати наукових підходів і поглядів щодо визначення сутності суміжних категорій механізму публічного управління у сфері валютного регулювання;

- узагальнення основних напрямів щодо забезпечення побудови державно-правового механізму регулювання валютних відносин в Україні на законодавчому рівні;

- аргументацію положення про те, що у валютному регулюванні пріоритет надається нормам фінансового права, тому діяльність держави у цьому випадку необхідно розглядати в аспекті фінансової правової галузі;

- обґрунтування позиції, що основні процеси глобалізації та регіоналізації, які відбуваються на сучасному етапі у світі, мають безпосередній вплив на світову та національні економіки.

набули подальшого розвитку:

- обґрунтування необхідності пізнання онтологічного змісту державно-правового регулювання валютних відносин;
- характеристики двох підходів, які використовують науковці під час детермінації наведених категорій: структурний та організаційний;
- визначення світового валютного ринку як зовнішнього фактору, який впливає на національні економіки держав світу та відзначений тим, що на ньому відбувається активний процес глобалізації світового господарства, а з іншого – зростання регіональної та субрегіональної інтеграції;
- підтримка позиції щодо необхідності розмежування категорій «обмеження обігу національної валюти» та «обмеження обігу іноземної валюти», а також суміжних з ними понять.

Основні положення та результати дисертації викладено у 7 наукових працях, зокрема у 4 наукових статтях, опублікованих у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України із юридичних наук, та у 3 тезах доповідей на наукових конференціях.

Структура дисертації є логічно довершеною, мова та стиль викладення матеріалу є науковими. Автор в повній мірі розкрив зміст основних положень дисертації, що визначені межами предмету дослідження.

Висновок: дисертація **Кочури Сергія Вікторовича** на тему: «**Державно-правовий механізм регулювання валютних відносин**», відповідає вимогам щодо дисертацій доктора філософії, викладеним у пп. 9, 10, 11, 12 «Про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, зі змінами, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України № 979 від 21 жовтня 2020 р. та № 608 від 9 червня 2021 р., «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44), а тому Кочура Сергій Вікторович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Зокрема робота може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Дякую за увагу!

ВИСНОВКИ ФАХІВЦІВ-ЕКСПЕРТІВ:

Канд. юрид. наук, доц. О.В. Лахова: Слід зазначити, що дисертаційне дослідження присвячено вкрай актуальній проблемі, що має важливе значення як для розвитку національного законодавства.

Вважаю, що дисертант здійснив всебічний аналіз правових механізмів регулювання валютних відносин. Запропоновані автором підходи є новаторськими та містять обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення законодавчої бази України. Варто відзначити позицію про те, що головними факторами внутрішнього та зовнішнього характеру, які впливають на економіку України у цілому та сферу валютного регулювання зокрема на сучасному етапі, це: воєнний конфлікт, який триває в Україні, неможливість продовжувати

політику валютної лібералізації та необхідність застосовувати тимчасові валютні обмеження у таких умовах, а також світовий ринок.

Дисертаційна робота має значний практичний потенціал. Рекомендації, запропоновані автором, можуть бути використані у законотворчій діяльності з метою вдосконалення нормативно-правових актів, що регулюють валютні відносини.

Зокрема дисертація відзначається чіткою структурою, яка сприяє логічному викладу матеріалу. У дослідженні гармонійно поєднані теоретичні положення та практичні рекомендації. Високий рівень унікальності тексту свідчить про самостійність виконання дослідження, а належне цитування джерел та використання сучасної літератури підтверджує високий рівень академічної доброчесності автора.

Дисертаційне дослідження на тему: «Державно-правовий механізм регулювання валютних відносин» є високоякісною науковою працею, що поєднує в собі ґрунтовний теоретичний аналіз, комплекс практичних рекомендацій та високий рівень наукової новизни. Отже, вважаю, що робота може бути рекомендована до захисту у разовій раді.

Канд. юрид. наук, проф. І.Г. Алексєєнко: Варто відзначити, що дисертант приділив значну увагу вивченню організаційної та функціональної частини державно-правового механізму регулювання валютних відносин в Україні та у закордонних країнах; Автор дослідив це питання не лише з позиції сучасної правової системи України, а й у контексті історичного розвитку та сучасних глобалізаційних тенденцій. Такий підхід дозволив дисертанту глибше розкрити тему та запропонувати обґрунтовані шляхи вдосконалення правового регулювання означеного питання.

Позитивним моментом є те, що автор чітко визначив об'єкт і предмет дослідження, а також сформулював конкретні гіпотези, які були успішно підтверджені на основі глибокого вивчення правових норм, та наукової літератури. Особливої уваги заслуговує порівняльний аналіз українського та зарубіжного законодавства, що дозволило дисертанту виявити наявні прогалини у правовому регулюванні валютних відносин та запропонувати конструктивні шляхи їх подолання.

Дисертант виявив високий рівень обізнаності у темі, що підтверджується значною кількістю наукових публікацій та глибоким емпіричним дослідженням, проведеним у рамках роботи. Позитивним є також те, що висновки дисертанта є логічними, обґрунтованими та практично значущими.

Таким чином, дисертаційна робота повністю відповідає вимогам до наукових досліджень, а її автор демонструє високий рівень компетенції у своїй галузі. Вважаємо, що роботу можна рекомендувати до захисту на спеціалізованій вченій раді для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Д-р. юрид. наук, проф. О.В. Марченко: Мені сподобалося, що автор детально розглянув та проаналізував різні моделі режимів валютних курсів та їх

різновиди у закордонних країнах, а також вивчив особливості моделі валютного курсу в Україні. Значною перевагою роботи є комплексний підхід до вивчення теми: поєднання теоретичного аналізу з практичним дослідженням, що дозволяє не лише виявити наявні проблеми, а й запропонувати реальні механізми їх вирішення.

Дисертант продемонстрував високий рівень знань у сфері національного та європейського права, вміло використовуючи методологічні підходи. Авторіві вдалося виділити ключові проблеми у правовому регулюванні валютних відносин та запропонувати шляхи їх усунення на основі кращих міжнародних практик.

Робота відзначається чіткістю викладення матеріалу, логічною структурою та обґрунтованістю висновків. Особливої уваги заслуговують пропозиції автора для закріплення на законодавчому рівні окремих моделей регулювання валютних відносин. Таким чином, дисертаційна робота відповідає вимогам до наукових досліджень та може бути рекомендована до захисту у разовій раді.

В ОБГОВОРЕННІ ДИСЕРТАЦІЇ КИРПАНЯ Б.В. ВЗЯЛИ УЧАСТЬ:

Канд. юрид. наук, доц. О.В. Лахова: Дисертаційна робота Кирпаня Б.В. є ґрунтовним науковим дослідженням, яке викликає позитивні враження завдяки своїй новизні та практичній значущості. Під час виступу дисертант продемонстрував глибоке знання дослідженої теми, упевнено та аргументовано відповідаючи на поставлені запитання. Це свідчить про його зацікавленість темою та високий рівень підготовки.

Автор демонструє високий рівень професіоналізму, вміло поєднуючи наукові підходи з практичними аспектами дослідження. Структура роботи логічна, виклад матеріалу послідовний, а висновки аргументовані та переконливі.

Я цілком підтримую цю дисертацію та вважаю, що вона заслуговує на позитивну оцінку і може бути рекомендована до захисту на спеціалізованій вченій раді для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Д-р. юрид. наук, доц. Є.А. Кобрусєва: Слід відзначити, що дисертант висвітлив питання валютних блоkad і валютних обмежень як засобу підвищення ефективності функціонування валютного ринку як компоненти системи національної безпеки держави, розкривши ключові правові аспекти, що викликають труднощі на практиці. Особливої уваги заслуговує систематизація чинного законодавства, яка значно полегшує сприйняття матеріалу та підкреслює наукову цінність дослідження.

Автор також продемонстрував глибокий рівень аналітичних здібностей, запропонувавши оригінальні підходи до вдосконалення правових норм, що регулюють валютні відносини.

Важливим є і те, що дисертант обґрунтовано довів, що в умовах зростаючих геоекономічних загроз і глобальної турбулентності, їх застосування

дозволяє мінімізувати ризики дестабілізації фінансової системи; запобігати неконтрольованому відтоку капіталу, протидіяти зовнішньоекономічному тиску, захищати внутрішній валютний ринок від спекулятивних операцій.

На мою думку, ця дисертація є самостійним завершеним науковим дослідженням, що містить наукову новизну та практичну цінність. Робота відповідає вимогам до наукових досліджень і заслуговує на позитивну оцінку. Вважаю, що дисертацію можна рекомендувати до захисту на спеціалізованій вченій раді для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Голова міжкафедрального семінару юридичного факультету д-р юрид. наук, проф. Т.В. Корнякова:

Чи є ще бажані виступити? Якщо бажаних немає, то давайте перейдемо до обговорення висновку.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації. Поєднання у валютних відносинах публічних і приватних інтересів визначає використання впливу на зазначені відносини методів, властивих різним галузям права (першочергово йдеться про заборону та дозвіл). При цьому механізм державного регулювання валютної діяльності ґрунтується на застосуванні як імперативних, так і диспозитивних правових норм. Однак з усього обсягу законодавчих норм, присвячених валютним відносинам, у проведеному дослідженні більшою мірою вивчалася сфера дії та застосування саме імперативного методу регулювання цих правовідносин, що найбільше притаманний захисту суспільних інтересів. Все вищевикладене, безсумнівно, впливає з положень фінансового права, у зв'язку з чим у проведеному дослідженні аналізувалися фінансово-правові засади регулювання валютних відносин.

Валютне регулювання і валютний нагляд в Україні як цілісна система з властивими їй механізмами та інструментами є актуальною темою для наукових пошуків, що обумовлено трьома групами проблем. У дослідженні всього комплексу питань валютного регулювання перша насамперед пов'язана з визначенням місця, ролі та сутності валютного регулювання у державному регулюванні економіки, теоретичними та методологічними основами валютного регулювання, закономірностями та особливостями моделювання валютного регулювання у стратегії економічного розвитку.

Затвердження теми та плану дисертації. Тема дисертації затверджена вченою радою Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, науковим керівником призначено проф. Патерило І.В. (протокол № 5 від 18 листопада 2021 року).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана на кафедрі цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара в межах науково-дослідної роботи на тему: «Виявлення особливостей та удосконалення нормативних парадигм у сфері регулювання цивільно-правових

відносин та господарської діяльності в Україні в умовах євроінтеграції» (номер державної реєстрації 0122U001411).

Публікації та особистий внесок здобувача. Теоретичні положення та висновки дисертації оприлюднені на науково-практичних конференціях, зокрема: 1) Матеріали XIV Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права (м. Дніпро, 07-08 жовтня 2022 року); 2) Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні наукові дослідження: інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку» (м. Запоріжжя, 28–29 квітня 2023 року); 3) Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Традиції та нові наукові стратегії у Центральній та Східній Європі» (Київ-Запоріжжя, 23–24 червня 2023 року).

Основні положення і висновки дисертаційного дослідження відображені у 4 наукових публікаціях (з них 4 у фахових виданнях України), а також 3 тезах доповідей на конференціях.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним небагатьох в Україні ґрунтовним спеціальним науковим комплексним порівняльно-правовим дослідженням механізму валютного регулювання в адміністративному аспекті в Україні та в закордонних країнах.

Наукова новизна дослідження розкривається у наступних положеннях, висновках і пропозиціях:

у перше:

- обґрунтовано позицію про те, що головними факторами внутрішнього та зовнішнього характеру, які впливають на економіку України у цілому та сферу валютного регулювання зокрема на сучасному етапі, це: воєнний конфлікт, який триває в Україні, неможливість продовжувати політику валютної лібералізації та необхідність застосовувати тимчасові валютні обмеження у таких умовах, а також світовий ринок;

- аргументовано, що система правового регулювання валютних цінностей у широкому розумінні передбачає обмеження щодо об'єкта, суб'єктного складу учасників валютних відносин та в основах процедурного регулювання. Усі валютні обмеження, що розглядаються у вузькому розумінні, можна звести до сукупності правил відкриття банківських рахунків; купівлі-продажу іноземної валюти та дорожніх чеків; відкриття резидентами рахунків у банках, розташованих за межами України; вивезення національної та іноземної валюти; репатріації іноземної валюти резидентами тощо;

- доведено, що модель валютного курсу, яка існує в Україні на сучасному етапі, не припускає фіксацію гривні: вона неможлива, оскільки внутрішніх золотовалютних резервів для цього недостатньо, і з цієї причини неможливо відновити валютний коридор у нових межах - з вищою верхньою межею. Можна лише поставити завдання забезпечення відносної стабільності гривні у «плаваючому» режимі, який коливається щодо рівноважного обмінного курсу;

- узагальнено, що найважливішим фактором для розвитку валютної політики України у період повоєнної відбудови є її інтеграція з країнами ЄС, яка

у стратегічному плані в аспекті повоєнної відбудови економіки дозволить одночасно досягти трьох взаємопов'язаних цілей: привести макроекономічну політику у відповідність до сучасних потреб світових інтеграційних процесів; забезпечити країні довгострокову перспективу розвитку та перетворити її ту міцну економічно та політично незалежну державу; підвищити ефективність валютної політики через удосконалення механізмів її формування та реалізації.

удосконалено:

- результати наукових підходів і поглядів щодо визначення сутності суміжних категорій механізму публічного управління у сфері валютного регулювання;
- узагальнення основних напрямів щодо забезпечення побудови державно-правового механізму регулювання валютних відносин в Україні на законодавчому рівні;
- аргументацію положення про те, що у валютному регулюванні пріоритет надається нормам фінансового права, тому діяльність держави у цьому випадку необхідно розглядати в аспекті фінансової правової галузі;
- обґрунтування позиції, що основні процеси глобалізації та регіоналізації, які відбуваються на сучасному етапі у світі, мають безпосередній вплив на світову та національні економіки.

набули подальшого розвитку:

- обґрунтування необхідності пізнання онтологічного змісту державно-правового регулювання валютних відносин;
- характеристики двох підходів, які використовують науковці під час детермінації наведених категорій: структурний та організаційний;
- визначення світового валютного ринку як зовнішнього фактору, який впливає на національні економіки держав світу та відзначений тим, що на ньому відбувається активний процес глобалізації світового господарства, а з іншого – зростання регіональної та субрегіональної інтеграції;
- підтримка позиції щодо необхідності розмежування категорій «обмеження обігу національної валюти» та «обмеження обігу іноземної валюти», а також суміжних з ними понять.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони можуть бути використані:

- у правотворчості – у процесі розробки пропозицій щодо вдосконалення валютного законодавства України;
- у правозастосовній діяльності – основні результати дослідження можуть бути використані суб'єктами валютного регулювання в своїй діяльності;
- у навчальному процесі - при підготовці навчально-методичного комплексу дисциплін «Актуальні питання правового регулювання валютних правовідносин», «Актуальні питання валютного законодавства», «Господарське право», при розробці навчальних посібників, підручників; в процесі наукового дослідження за науково-дослідною темою кафедри цивільного, трудового та господарського права «Виявлення особливостей та удосконалення нормативних парадигм в сфері регулювання цивільно-правових відносин та господарської

діяльності в Україні в умовах євроінтеграції (номер державної реєстрації 0122U001411)», акти впровадження від 07 травня 2025 р. № 061/1, № 061/2.

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Кочура С.В. Нормативно-правові засади регулювання валютних правовідносин. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія юридична», Львівський університет бізнесу та права, випуск № 36/2023, с.266-271 URL <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7810917>

2. Кочура С.В. Організаційна та функціональна складові державно-правового механізму регулювання валютних відносин в Україні. Журнал «Актуальні питання у сучасній науці (серія «Право»», випуск № 7 (25), 2024 рік, с.376-386 URL [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7\(25\)-376-385](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-7(25)-376-385)

3. Кочура С.В. Валютні обмеження як засіб підвищення ефективності валютного регулювання у якості складової системи національної безпеки держави. Журнал «Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції», Дніпровський національний університет ім.О.Гончара, випуск № 1, 2024 рік, с.84-89 URL http://apnl.dnu.in.ua/1_2024/17.pdf DOI <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-1-15>

4. Кочура С.В. Валютні обмеження та валютний нагляд у механізмі валютного регулювання в Україні: найважливіші аспекти. Журнал «Академічні візії», Львівський університет бізнесу та права, випуск № 38, 2024 рік, с.1-7 URL <https://doi.org/10.5281/zenodo.14557723>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Кочура С.В. Адаптивність як детермінанта державно-правового механізму регулювання валютних відносин. Матеріали XIV Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права», Дніпровський національний університет ім.О.Гончара, м.Дніпро, 07-08 жовтня 2022 року, с.26-28

6. Кочура С.В. Правові основи регулювання валютних правовідносин. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні наукові дослідження: інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку», Інститут інноваційної освіти Науково-навчального центру НАН України, м.Запоріжжя, 28–29 квітня 2023 року, с. 114-117 URL https://novaosvita.com/wp-content/uploads/2023/11/IntScRes-Kyiv-Apr2023_v2.pdf

7. Кочура С.В. Теоретико-методологічні основи державного регулювання валютних правовідносин. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Традиції та нові наукові стратегії у Центральній та Східній Європі» Інститут інноваційної освіти Науково-навчального центру Національної академія наук України, Київ-Запоріжжя, 23–24 червня 2023 року, с.52-55 URL https://novaosvita.com/wp-content/uploads/2023/11/ScStrCEEur-Kyiv-June2023_v2.pdf

На підставі заслуховування та обговорення доповіді Кочури С.В. про основні положення дисертаційної роботи, питань та відповідей на них

УХВАЛИЛИ:

1. Дисертаційна робота Кочури Сергія Вікторовича на тему: «Державно - правовий механізм регулювання валютних відносин», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі 08 Право за спеціальністю 081 Право є завершеним, самостійним дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати, що розв'язують конкретне наукове завдання і відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44) та може бути винесена на розгляд Вченої ради Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара для розгляду питання про утворення спеціалізованої вченої ради для разового публічного захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальності 081 Право.

2. Рекомендувати дисертаційну роботу Кочури Сергія Вікторовича на тему: «Державно - правовий механізм регулювання валютних відносин», до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження Кочурі С.В. ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

3. Клопотати перед Вченою радою університету розглянути питання про створення спеціалізованої вченої ради для проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право Кочури Сергія Вікторовича у такому складі:

1) Голова разової ради – **Марченко Олеся Володимирівна**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України;

2) Офіційний опонент – **Блінова Ганна Олександрівна**, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» Міністерства освіти і науки України;

3) Офіційний опонент – **Кононець Віта Петрівна**, доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник відділу організації наукової діяльності Дніпровського державного університету внутрішніх справ;

4) Рецензент – **Лахова Олена Вадимівна**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України.

5) Рецензент – *Алексєєнко Ігор Григорович*, кандидат юридичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерство освіти і науки України.

Відповідальною особою із забезпечення діяльності разової ради визначено *Дриголь Олександру Олександрівну*, доцента кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

ВІДОМОСТІ

про членів спеціалізованої вченої ради для разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право аспіранта *Кочури Сергія Вікторовича* «Державно - правовий механізм регулювання валютних відносин», у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України

№ з/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Місце основної роботи, підпорядкування, посада	Науковий ступінь, шифр, назва спеціальності, за якою захищена дисертація, рік присудження	Вчене звання (за спеціальністю, кафедрою), рік присвоєння	Наукові публікації, опубліковані за останні п'ять років, за науковим напрямом, за яким підготовлено дисертацію здобувача
1	2	3	4	5	6
1.	Марченко Олеся Володимирівна (голова)	Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, МОН України, професор кафедри цивільного, трудового та господарського права	Доктор юридичних наук, 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, 2020 р.	Професор кафедри цивільного, трудового та господарського права, 2022 р.	1. Marchenko O.V. et al. Subjects involved in administrative legal proceeding: legal regulations and their characteristics. <i>REVISTA DE LA UNIVERSIDAD DEL ZULIA</i> . 3 ^a época. Año 13. 2022. Vol. 38. P. 130-139. DOI: http://dx.doi.org/10.46925/rdluz.38.09 URL: https://produccioncientific.aluz.org/index.php/ruluz/article/view/38704/43095 (Web of Science) 2. Marchenko O.V. LEGAL REGULATION OF THE ACTIVITY OF PUBLIC ADMINISTRATION SUBJECTS REGARDING THE PROVISION OF PUBLIC SERVICES IN THE FIELD OF STATE REGISTRATION OF PROPERTY RIGHTS TO REAL ESTATE (Правове регулювання діяльності суб'єктів публічної адміністрації щодо надання публічних послуг в сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно). <i>LAW IN THE POSTMODERN EPOCH: GENERAL</i>

					<i>CHARACTERISTICS AND MANIFESTATION PARTICULARITIES IN SEPARATE LAW BRANCHES. Право в епоху постмодерну: загальна характеристика, особливості прояву в окремих галузях права: моногр. Рига: "Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2023. Publishing House "Baltija Publishing" P. 359-378 (розділ 15, 30 с.) DOI: https://doi.org/10.30525/978-9934-26-284-5-15 URL: http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/299 (Розділ в колективній монографії)</i> 3. Марченко О.В. Повноваження суб'єктів владних повноважень щодо примирення сторін у адміністративному судочинстві: вітчизняний та зарубіжний досвід правового регулювання та деякі перспективи вдосконалення. <i>Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки</i>. 2022. № 1 (61). С. 68-73. DOI: https://doi.org/10.32689/2522-4603.2022.1.10 URL: http://journals.maup.com.ua/index.php/law/article/view/2093 (Фахове видання категорії Б) 4. Кобрусєва Є. А., Марченко О. В. Зарубіжний досвід діяльності суб'єктів владних повноважень щодо використання електронних доказів в адміністративному судочинстві. <i>Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування</i>. 2023. № 9. DOI: https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-9-01-06 URL: https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2023-9-01-06 (Фахове видання категорії Б)
--	--	--	--	--	---

2.	Кононець Віта Петрівна (опонент)	Дніпровський державний університет внутрішніх справ МВС України, МОН України, завідувачка Навчально-наукової лабораторії з дослідження проблем протидії організованим злочинності та корупції	Доктор юридичних наук, 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, 2021 р.	Професор кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності, 2022 р.	1. Мороз В. (Кононець В.), Приймаченко Д. Особливості адміністративної процедури досудового вирішення спорів щодо примусового відчуження майна. <i>Держава та регіони. Серія: Право</i>. 2023. № 1 (79). С. 121-125. DOI: https://doi.org/10.32840/1813-338X-2023.1.19 URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/1_2023/19.pdf (Фахове видання категорії Б). 2. Мороз В.П. (Кононець В.П.) Окремі аспекти визначення адміністративно-правового статусу органів та осіб, уповноважених на примусове виконання судових рішень. <i>Нове українське право. Актуальні проблеми публічного права</i>. 2021. № 6 С. 114-119. DOI: https://doi.org/10.51989/NUL.2021.6.16 URL: http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/165 (Фахове видання категорії Б). 3. Кононець В.П. Роль Європейського суду з прав людини у контролі за виконанням судових рішень органами публічної адміністрації <i>Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»</i>. 2020. Вип. 44. С. 32–36 DOI: https://doi.org/10.32841/2307-1745.2020.44.7 URL: https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc44/9.pdf (Фахове видання категорії Б).
3.	Блінова Ганна Олександрівна (опонент)	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» Міністерства освіти і науки, професор кафедри цивільного, господарського	Доктор юридичних наук 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, 2020 р., Україна	професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права, 2023 р., Україна	Блінова Г.О. Інформаційно-правове забезпечення механізму поводження з відходами війни. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. №7. 2023. С. 93-99. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-7/20 (Фахове видання, категорія «Б»).

		та екологічного права			Блінова Г.О. Порушення бюджетного законодавства: судова практика притягнення до адміністративної відповідальності. <i>Право і суспільство</i>. № 6. С. 426-433. 2023. DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.6.62 (фахове видання, категорія «Б»). Блінова Г.О. Теоретичні та практичні аспекти кваліфікації адміністративних правопорушень у бюджетній сфері. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. №2. 2024. С. 588-593. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-2/145. http://www.lsej.org.ua/2_2024/147.pdf (фахове видання, категорія «Б»).
4.	Алексєєнко Ігор Григорович (рецензент)	Професор кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара	Доктор політичних наук, 23.00.02 – політичні інститути та процеси, 2011 р., кандидат юридичних наук, 12.00.01 теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень, 2002 р.	Професор кафедри цивільного, трудового та господарського права, 2020 р.	Алексєєнко І.Г. Корупційні ризики у сфері банкрутства. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i> №8/2024. С. 203-206 47.pdf DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-8/45 Алексєєнко І.Г. Адміністративно-правове регулювання банкрутства як інструмент забезпечення ефективної діяльності неплатоспроможних підприємств в Україні: аспекти транскордонного банкрутства. Збірник наукових праць «Актуальні проблеми держави і права» Національний університет «Одеська юридична академія». Випуск 104, с. 3-9 3.pdf DOI https://doi.org/10.32782/apdp.v104.2024.1 Алексєєнко І.Г. Адміністративні правопорушення у сфері банкрутства. «Ерліхівський журнал», № 10 (24), с. 5-9 View of ADMINISTRATIVE OFFENSES IN THE FIELD OF BANKRUPTCY DOI https://doi.org/10.32782/ehrllich-sjournal-2024-10.01
5.	Лахова Олена Вадимівна (рецензент)	Дніпровський національний університет імені Олеся	Кандидат юридичних наук 12.00.08 – кримінальне	доцент кафедри адміністративного і	1. Лахова О.В. Реалізація права на позасудове (адміністративне) оскарження рішень, дій чи бездіяльності

		Гончара Міністерства освіти і науки України, доцент кафедри адміністративног о і кримінального права	право та кримінологія; кримінально- виконавче право, 2017 р., Україна	кримінальног о права, 2021 р., Україна	посадових осіб. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i> . 2023. № 4. С. 804-806. DOI https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-4/195 URL: http://www.lsej.org.ua/4_2023/195.pdf (Фахове видання категорії Б). 2. Лахова О.В. Процедура реалізації права на оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних реєстраторів прав на нерухоме майно. <i>Науковий юридичний журнал</i> 5: <i>Правові новели</i> . 2023. № 21. С. 312-317. DOI https://doi.org/10.32782/ln.2023.21.44 URL: http://legalnovels.in.ua/journal/21_2023/44.pdf (Фахове видання категорії Б). 3. Лахова О.В. Захист прав на нерухоме майно через механізм оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних реєстраторів: проблеми реалізації. <i>Право і суспільство</i> . 2024. № 1. С. 357-361. DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.1.2.53 URL: http://pravoisusilstvo.org.ua/archive/2024/1_2024/part_2/55.pdf (Фахове видання категорії Б).
--	--	--	---	---	--

Результати відкритого голосування:

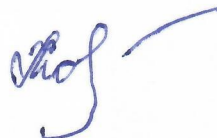
«За» – 17 осіб.

«Проти» – немає.

«Утрималися» – немає.

Рішення прийнято одностанно.

Голова
міжкафедрального семінару

Тетяна КОРНЯКОВА

Секретар

Олена ГРАБИЛЬНИКОВА